

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. II. Processio ex utroque.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

§. I.

Nomina tertiæ Personæ.

1. Tertia Persona propriè appellatur *Spiritus Sanctus, amor, Donum*. Rationem primi nominis accipe à S. Doct. 4. contr. gent. c. 18. *Quia amatum in voluntate existit, ut inclinans, & quodammodo impellens intrinsecus amantem in ipsam rem amatam, impulsus autem rer vivens ab interiori ad spiritum pertinet: convenit DEO per modum amoris procedenti, ut spiritus dicatur.* Ad dicitur ly *Sanctus*, ita, ut vox utraque in virtute unius termini incomplexi sit accipienda. Rationem hujus vocis iterum assignat S. D. in 1. Dist. 10. a. 4. *quòd sanctitas importet rectitudinem voluntatis, & consequenter processionem amoris congruè adjungitur, quæ est per voluntatem.*
2. Vocatur secundò *amor*, non formaliter, sic enim est actus amantis; non essentialiter, sic enim amor communis est toti Trinitati; sed notionaliter & terminativè, ut amor personalis, hoc est, terminus mutui amoris, seu impulsus ex illo amore procedens, & amantem cum amato jungens, quæ ex causâ etiâ nexus, & vinculum, quantum metaphoricè magis, nuncupatur.
3. *Donum* quoque Spiritus S. appellatur, tum quia primum amantis donum amor est: tum quia habet condiciones ad donum requisitas. Prima est, ut sit ejus, à quo donatur. Secunda ut sit gratuitum. Tertia, ut fiat creaturæ rationali. Est igitur Spiritus S. illius, à quo donatur, nempe Patris & Filii, non quidem per identitatem, quo modo Divina essentia est DEI, à quo Beatus donatur. Neque per possessionem domini, quo modo gratia, virtutes, &c. sunt dona DEI: sed per processionem & originem, quo modo Filius est Patris, & à Patre donatur, juxta illud Joan. 3. *Sic DEVS dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret.* Est etiâ ipsius donatio gratuita absque intuitu retributionis, & facta creaturæ rationali, ut per se patet. Licet ergo etiâ de Filio verissimè dicatur, quòd sit nobis datus, & donatus: nihilominus magis propriè Spiritui sancto nomen *Doni* tribuitur, eò quòd ex vi suæ originis, & characteristica proprietatis sit amor; amor autem est primum donum & ratio donandi alia.
4. Per appropriationem quoque Spiritus S. dicitur *bonitas*, quia bonitas objectum est voluntatis & amoris, ex quo Spiritus S. procedit. Vocatur *Paracletus, Consolator, Vnctio*, quia per hæc significantur opera amoris & amicitia. Dicitur *Dignus, & Virtus Altissimi*; quia nil impulsu amoris fortius, qui vincit omnia, unde eadem virtus in die Pentecostes igne & vento valido designabatur.

§. II.

Processio ex utroque.

5. Quamvis Spiritus S. tertiam esse in Trinitate Personam cæteris consubstantialem contra Macedonium teneant Græci, pertinaciter tamen negant, eundem à Patre, Filioque procedere, & solum ipsius à Patre processionem admittunt, nisi duplici autoritate, sed hoc ipso tamen debili, quòd utraque autoritas tantum sit nega-

tiva. Prima est ex Joa. 15. ubi Christus dicit: *Cum autem venerit Paracletus, quem ego misero vobis a Patre, Spiritum Veritatis, qui à Patre procedit* Nullâ factâ mentione Filii. Altera est ex Symbolo Nicæno, in quo Patres Concilii expresso itidem nomine Filii, intererunt, qui à Patre procedit.

Contra hunc errorem stat Fidei Catholica Veritas definita in Concil. Lateranensi, & Florentino, Spiritus S. ab utroque, à Patre & Filio procedere. quod ipsum habetur in Symbolo S. Athanasii Græci Patris, *Spiritus sanctus a Patre & Filio, non factus, nec creatus, nec genitus, sed procedens.* Fundamentum est prius ex Verbis Christi Jo. 16. *Ille me clarificabit: quia de me accipiet, & annuntiabit vobis. Omnia quæcumque habet Pater, mea sunt. Propterea dicit: quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis.* Ubi respectu vicibus dicitur: *de meo accipiet.* Sed non potest accipere de suo, nisi per communicationem suæ essentia & scientia. Sicuti omnia, quæ habet Pater, sunt Filii, ratione communicata essentia.

Secundò ex eisdem Verbis Jo. 14. & 16. ubi Christus mittit Spiritum S. *mittere*, sed nullam Personam mittit ab alia, nisi à qua procedit, de quo infra.

Tertiò ex Verbis Apostoli, qui Rom. 8. & Gal. 4. Spiritum S. vocat *Spiritum Christi, Spiritum Filii DEI.* Sed Spiritus S. non aliter potest dici Spiritus Christi, nisi ratione originis; hinc & Christus ratione originis Patris esse dicitur.

Quartò ex Joa. 20. ubi Christus insillando in discipulos dixit: *Accipite Spiritum S. cujus actione significabat, quia (ut loquitur S. Anselmus de proc. Spiritus S. c. 10.) de ejusdem Personæ secreto procedebat ille Spiritus, quem dabat, de cujus occulto Spiritus ille procedebat, quem visibilabat.*

Quintò ex ratione fundamentum est: omni Filio communicatur à Patre, in quibus Patres & Filii nullam dicunt oppositionem relativam, idque requirit Divina simplicitas, & infinita actualitas: atqui in virtute spirativa Pater & Filius nullam dicunt relativam oppositionem: ergo virtus spirativa Filio communicatur à Patre.

Sextò tandem ex absurdo. Si Spiritus S. non procederet à Filio, non distingueretur ab illo: sed consequens est hæreticum, nec ab ipso Græcis conceditur: ergo etiam falsum est ante cedens. Ex quibus fundamentis Latina Ecclesia ad iterum deturdam Græcorum Schisma, in Symbolo Nicæno addidit ly *Filioque*, & voluit deinceps legi, qui à Patre, Filioque procedit.

Debilis contrarij fundamenti patet tum ex autoritatibus relatis; tum ex pluribus instantiis, quas contra Græcos cit. S. Anselmus coarctat. c. 18. & 19. Nam Christus Matth. 10. ad Petrum dixit: *caro & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, nullâ sui, vel Spiritus S. factâ mentione: & tamen, Nonne ipse Filius & Spiritus Sanctus intelligendus est revelasse cum Patre.* Jo. 16. dixit: *Qui videt me, videt & Patrem.* An ergo quia Spiritum S. videri tacuit, etiam negavit? quod ipsum habetur Joa. 17. *Hæc est vita æterna, ut cognoscant te solum Verum DEVM, & quem misisti Jesum Christum.* Nec tamen utique ab illa

illa visione Spiritus S. est separandus. Ex quo patet levissimum esse hoc argumentum ab authoritate negativa (quanquam ne negativa quidem; cum alius locis processio Spiritus S. à Filio clare demonstratur) petitur: Cui sufficienter occurrit illa Regula Juris in 6. *Is, qui tacet, non fatetur: sed nec utique negare videtur.*

§. III.

Spiritus S. distinctio à Filio in processione fundatur.

Tamet si prædicta apud Catholicos rata & certa sint, de sexta tamen probatione controversiam movet Scotista, an hæc ratio validè probet intentum, quòd si Spiritus S. non procederet à Filio, non distingueretur ab illo? Unde pro veritate majoris examinanda tanquam lydiu[m] lapidem applicant hypothesin impossibilem, si nimirum per impossibile Spiritus S. à Patre solo, non autem Filio procederet, utrùm sub illa hypothesi adhuc posset esse distinctus à Filio? Et concludunt affirmativè, adeoque judicant, ad aequatum fundamentum distinctionis inter Filium & Spiritum S. non esse processionem & oppositionem relativam secundum originem inter utramque Personam; sed quòd Filius generatione, Spiritus S. sit spiratione productus.

In confirmationem suæ doctrinæ adducunt primò authoritatem S. Anselmi cit. l. de proc. Spirit. S. c. 1. dicentis: *habent utique à Patre esse Filius, et Spiritus S. sed diversimodè, quia alter nascendo, alter producendo, ut alii per hoc sint ad invicem. Nam si per aliud non essent plures, Filius & Spiritus S. per hoc solum essent diversi.* Ergo tametsi per impossibile Spiritus S. à Filio non procederet, adhuc tamen esset diversus à Filio, quia alio modo à Patre haberet esse, quàm Filius. Unde

11. Probatur secundo. Datà hæc hypothesi impossibili, quòd Spiritus S. à Filio non procederet, haberet suum formale constitutivum: ergo & distinctivum ab omni alio. Antecedens probatur. Constitutivum Filii est filiatio; sed hanc haberet Filius, etiam si Spiritus S. ab ipso non procederet: ergo.

Tertio. Ita se habet Spiritus S. ad Filium; sicut ad Patrem, sed si per impossibile à solo Filio, non autem à Patre procederet, adhuc maneret distinctus à Patre: ergo quamvis per impossibile à solo Patre, non autem à Filio procederet, adhuc tamen posset manere distinctus à Filio.

Quarto. Termini per actiones totales & adæquate distinctas producti, sunt realiter distincti, sed tametsi Spiritus S. à Filio non procederet, esset productus per processionem totaliter distinctam à processione Filii, nempe per spirationem, cum Filius producat per generationem: ergo adhuc foret realiter distinctus à Filio.

Quinto. Implicat terminum integrè bis esse productum. Sed in priori ad spirationem, quo Filius generatur, jam est productus: ergo implicat eundem pro posteriori originis per spirationem denovo produci, & consequenter terminus spirationis activæ debet esse realiter distinctus à Filio.

12. Quamvis subtilia sint hæc argumenta, communis tamen Theologorum extra Scholam Scoti cum

D. Th. q. 36. a. 2. contrarium tenet, & concludit, in illa hypothesi impossibili, Spiritum S. non posse realiter esse distinctum à Filio. Estque conformior Patribus & Conciliis. Nam in Concil. Tolet. de Spiritu S. dicitur: *Qui in Sancta prænotatur Trinitate tertia Persona esse, pro eo, quòd à Patre Filioque condonatur, hæc est, est donum ab utroque procedens. Idem quoque Tolet. 2. in profess. fid. de Divinis Personis loquens: Hoc solum, inquit, numerum insinuat, quòd ad invicem sunt. Et in Florent. Scis. 18. Joannes Theologus: Sola relatio, apud omnes tam Græcos, quam Latinos Doctores Divinà processione Personas multiplicat. Unde est receptissimum axioma Theologorum, dicentium: omnia in Divinis unum esse, ubi non obviat relationis oppositio, fundatum in simplicitate & actualitate Divina, quæ nullam patitur in absolutis realem distinctionem, veluti ex alibi dictis suppono. Ex quibus omnibus facilè subsumentur: sed ubi non est processio, ibi nulla est in Divinis relativa oppositio: ergo si nulla est processio Spiritus S. non procedit à Filio; neque realiter distinguitur ab illo.*

Accedat Authoritas D. Anselmi sæpe citato l. de proc. c. 6. dicentis. *Est quoque pater, cum (Spiritum Sanctum) per processionem habere de Patre, & per hoc aliud esse à Patre: sicut Filius non per aliud est à Patre alius, quam per hoc, quia de illo existit. Ubi vides, quòd ex S. P. mente per hoc, & Filius & Spiritus S. sit alius, hoc est distinctus à Patre, quia de Patre existit, hoc est, ab illo procedit: ergo similiter ratio, cur Spiritus S. sit alius, hoc est distinctus à Filio, non est alia, quàm quia de Filio existit, hoc est, à Filio procedit.*

Nec enervant vim argumenti Scotistæ, cum dicunt, ad salvandam distinctionem in Divinis sufficere relationes disparatas (hoc est, non quidem propter mutuum respectum oppositas, ad diversos tamen terminos comparatas) quales forent filiatio & passiva spiratio, quæ licet sibi mutuo secundum originem non essent oppositæ, tamen propter diversitatem terminorum essent disparatæ.

Contra quam responsonem est, quòd infinita unitas & simplicitas actus puri exigit omnium earum formarum identitatem, è quarum identitate nulla sequitur contradictio: sed nulla sequitur contradictio, si relationes disparatæ inter se identificentur: an non enim relatio Patris, ac Spiratoris sunt disparatæ, & tamen identificatæ? An non formæ absolutæ magis sunt disparatæ à relativis, cum toto genere differant, quàm una relativa forma ab altera? & tamen certum est absoluta in Divinis identificari cum relativis. Similiter intellectus, & voluntas, processio intellectus & voluntatis, dictio & spiratio sunt formæ disparatæ, & tamen identificantur. Igitur si tollas à Filiatione oppositionem relativam spirationis activæ cum spiratione passiva Spiritus S. (quam solum ceu distinctivam radicem in Divinis Concilia agnoscent) habebis Filiationem identificatam cum spiratione passiva, & non nisi virtualiter distinctam.